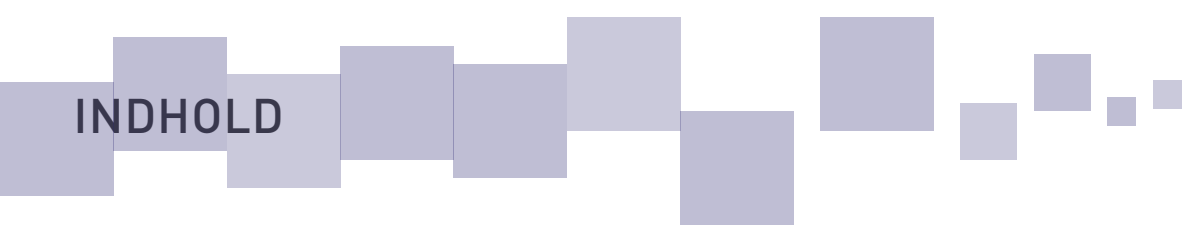

PELLE KOPPELS SCENISKE VERSION
AF **JANNE TELLERS**

INTET

UNDERVISNINGSMATERIALE
FRA 7.KLASSE TIL 3.G

INDHOLD

INTRODUKTION TIL LÆREREN	3
Om forestillingen	4
Undervisningsmaterialets struktur	5
SAMTALERUMMET	6
Før samtalerummet	7
FORMen på stykket	8
INDHOLDet af stykket	12
TEATERØVELSER	15
Ord på scenen	16
Dyngen af betydning	19
KONTEKSTER	22
Filosofi	23
Alt er teater	25
Dramaturgi	27
Psykologi og ondskab	28

INTRODUKTION TIL LÆREREN

OM FORESTILLINGEN INTET

Forestillingen INTET er Pelle Koppels sceniske version af Janne Tellers internationalt prisvindende ungdomsbog, om drengen Pierre Anthon, der skaber røre i andedammen, da han en dag pludselig proklamerer, at der er intet, der betyder noget – overhovedet! Opsat på at bevise at han tager fejl, begynder hans klassekammerater i al hemmelighed at samle en dyng af betydning. Alle skal bidrage. Men der udvikler sig hurtigt en skræmmende dynamik, for jo større og mere smertefuldt offeret er, desto større betydning... ikke?

INTET er en tankevækkende fortælling om livets mening, eller mangel på samme, og dramatiseres nu for første gang i Danmark i et samarbejde mellem Teater Nordkraft og Teater V i Valby med kun to skuespillere på scenen. Iscenesættelsen bygger på bare ord i rummet, uden den store scenografi, ligesom stykkets tema er ord der fylder – ord som "intet" og "betydning".

Undervisningsmaterialet sigter efter at undersøge netop dette dualistiske forhold mellem form og indhold. Læringsmålet med materialet er at give

både lærere og elever nogle redskaber til at se, forstå og undersøge teater som fænomen, som analyseobjekt og som oplevelse med alt hvad det indebærer af nys, host, grin og lyssætning. I en medialiseret og globaliseret verden, har teater fået lidt ry for at være "tungt" og "gammeldags" i unges øjne, men i Gallup rapporten "Unge Potentielle Teatergængere" fremhæver flere unge netop positive oplevelser ved selv at spille teater og derved bruge teatret som redskab – ikke bare at se teater i et æstetisk fags sammenhæng. Samme rapport efterspørger kontekstuelle rammer, som de unge kan relatere til – at give nogle konkrete bud på tematikker i ellers abstrakte stykker.

Netop disse to iagttagelser er der blevet taget udgangspunkt i, i skabelsen af materialet: tematiske artikler og kommunikationsøvelser, der hjælper til at udvide samtale- og forståelsesrummet om teater, og praktiske, æstetiske øvelser, der bruger teatermediet som værdifuldt redskab i sig selv. Dels for at vække elevernes interesse for teater, dels for at lære at forstå på nye måder, f.eks. sanseligt.

Rigtig god fornøjelse med forestillingen og undervisningsmaterialet!

UNDERVISNINGSMATERIALETS STRUKTUR

Materialet er opbygget i to slags samtalerum: et hvor man diskuterer FORM og et hvor man diskuterer INDHOLD.

I INDHOLD-øvelser lægges der vægt på, at den enkelte får lov til at udtrykke sig om helhedsoplevelsen med vejledende spørgsmål uden at være bange for at stå tilbage og føle sig uvidende eller dum.

Teater skal gøres tilgængeligt og der skal gives plads til den dybde, det rummer.

Dernæst er en række FORM-øvelser, hvor eleverne kan øve sig på selv at iscenesætte, spille og bearbejde teater.

Til sidst, er der en række para-tekster, der er kontekstualiserende for forestillingen og bogen. Disse artikler supplerer forskellige INDHOLDSMÆSSIGE tematikker i teksten og kan sættes i spil alt efter alderstrin/niveau af dig, underviseren.

SAMTALERUMMET

Følgende øvelser er enten inspireret af eller omskrevne versioner af øvelser fra rapporten "Teateroplevelser – at skabe samtalerum med børn og unge."

Rapporten er udarbejdet af Louise Ejgod Hansen, Pernille Welent Sørensen og Tine Eibye, og har – i deres egne ord – til formål "at sætte det enkelte barns oplevelse i centrum fordi det er værdifuldt, at børnene får mulighed for at udtrykke sig om kunstneriske oplevelser".

Læs mere på:

www.scenet.dk/teateroplevelser

FØR SAMTALERUMMET

1

Start med at strække ud i et par minutter.

2

Sæt jer derefter tilrette på en stol i en rundkreds.

3

Luk øjnene og mærk jeres krop.

Følgende link kan evt. benyttes:

<http://www.bornslivskundskab.dk/wp-content/uploads/2011/08/afspaending.mp3>.

Det er en meditations- og afspændingslydfil klar til afspilning.

Filen indeholder lyd til tre forskellige øvelser,
hvor en eller alle tre kan afspilles.

4

Forestil jer nu, at I går hen til teatret, hvor I skal se forestillingen INTET. Forestil jer, at I går ind af hoveddøren og går ind af døren ind til salen. At I går op af publikumsrækkerne og sætter jer til rette dér, hvor I sad under forestillingen. Prøv nu at genkald dig forestillingen igen. Hvad så du? Hvad lagde du særligt mærke til? Hvad hørte du? Hvordan synes du, at den fungerede? Hvordan havde du det? Hvordan sad du undervejs? Hvordan trak du vejret undervejs? Hvornår grinede du? Og hvornår blev du rørt? Prøv at genkalde så mange detaljer og sanseindtryk som muligt. Der er ikke nogen iagttagelser, der er dumme. De er alt sammen en del af den samlede teateroplevelse.

5

Efter 10 min. åbner I øjnene igen.

FORMEN PÅ STYKKET

Formen eller *iscenesættelsen* omhandler:
 Lyset, lyden, måden i sad på som publikum,
 scenografien, skuespillerne, hvordan de så ud, hvordan
 de talte, hvordan de skiftede mellem forskellige
 karakterer, hvordan de fremførte replikkerne osv.

1

Sæt jer umiddelbart
 efter meditations- og
 genkaldelsesøvelsen og udfyld
 det FORM bobbel-skema, som
 I får udleveret.

2

Udfyld boblerne med de
 detaljer, der knytter sig til
 selve formen på forestillingen,
 som I kom i tanke om under
 øvelsen. Brug 10 min. på dette.

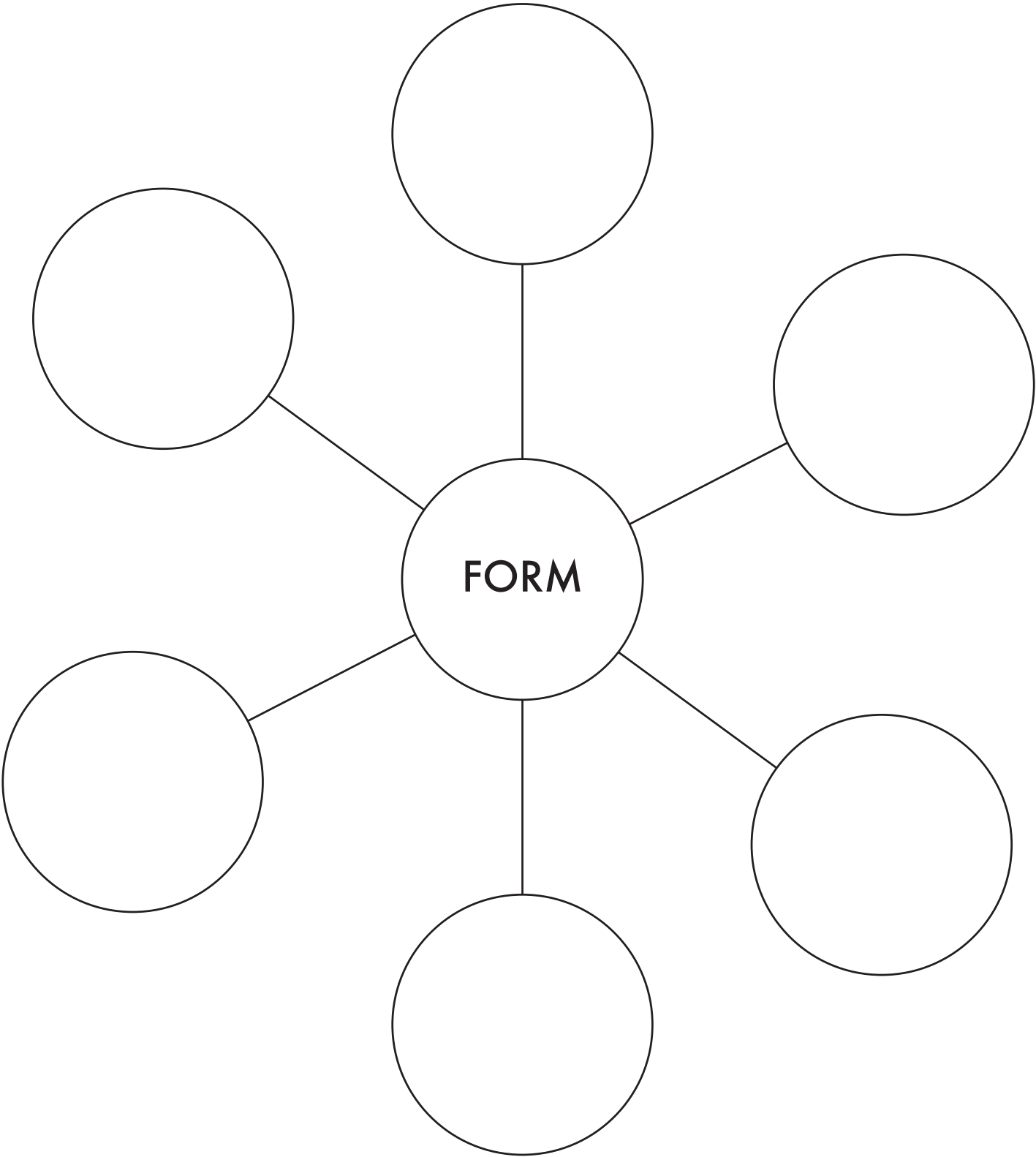
3

Sæt jer derefter i en rundkreds
 og tal om FORMEN ud fra de
 iagttagelser I har gjort jer og
 skrevet ned.

Vejledende spørgsmål til underviseren til at sætte gang i samtalen:

INDHOLDET AF STYKKET

Indholdet af forestillingen omhandler:
 Hvilke tematikker var i spil? Hvordan forstod I stykket?
 Hvilke replikker bed I særligt mærke i?
 Hvad var det egentlig Pierre Anton mente med
 "Intet betyder noget"? osv.

1

Sæt jer umiddelbart
 efter meditations- og
 genkaldelsesøvelsen og
 udfyld det INDHOLD bobbel-
 skema, som I får udleveret.

2

Udfyld boblerne med
 de detaljer, der knytter
 sig til selve indholdet af
 forestillingen, som I kom i
 tanke om under øvelsen. Brug
 10 min. på dette.

3

Sæt jer derefter i en
 rundkreds og tal om
 INDHOLDET ud fra de
 iagttagelser I har gjort jer og
 skrevet ned.

Vejledende spørgsmål til underviseren til at sætte gang i samtalen:

Hvordan forstod I stykket? Hvad handlede stykket om iflg. jer?

Hvilke tematikker var i spil i stykket?

Hvilke replikker bed I særligt mærke i?

Hvis I skulle smide noget i "dyngen af betydning", hvad ville det så være?

Hvad forstår I ved "dyngen af betydning" og "Intet betyder noget"? Er det intet, der rent faktisk betyder noget, eller er det, at der ikke er noget i verden, der betyder noget? Hvad tror I, at Pierre Anton mener?

Hvilke gruppe-dynamikker er i spil? Hvem er egentlig "lederen" i gruppen?

Er der nogen "gode" og "onde" i stykket? Hvem er protagonisten og hvem er antagonisten?

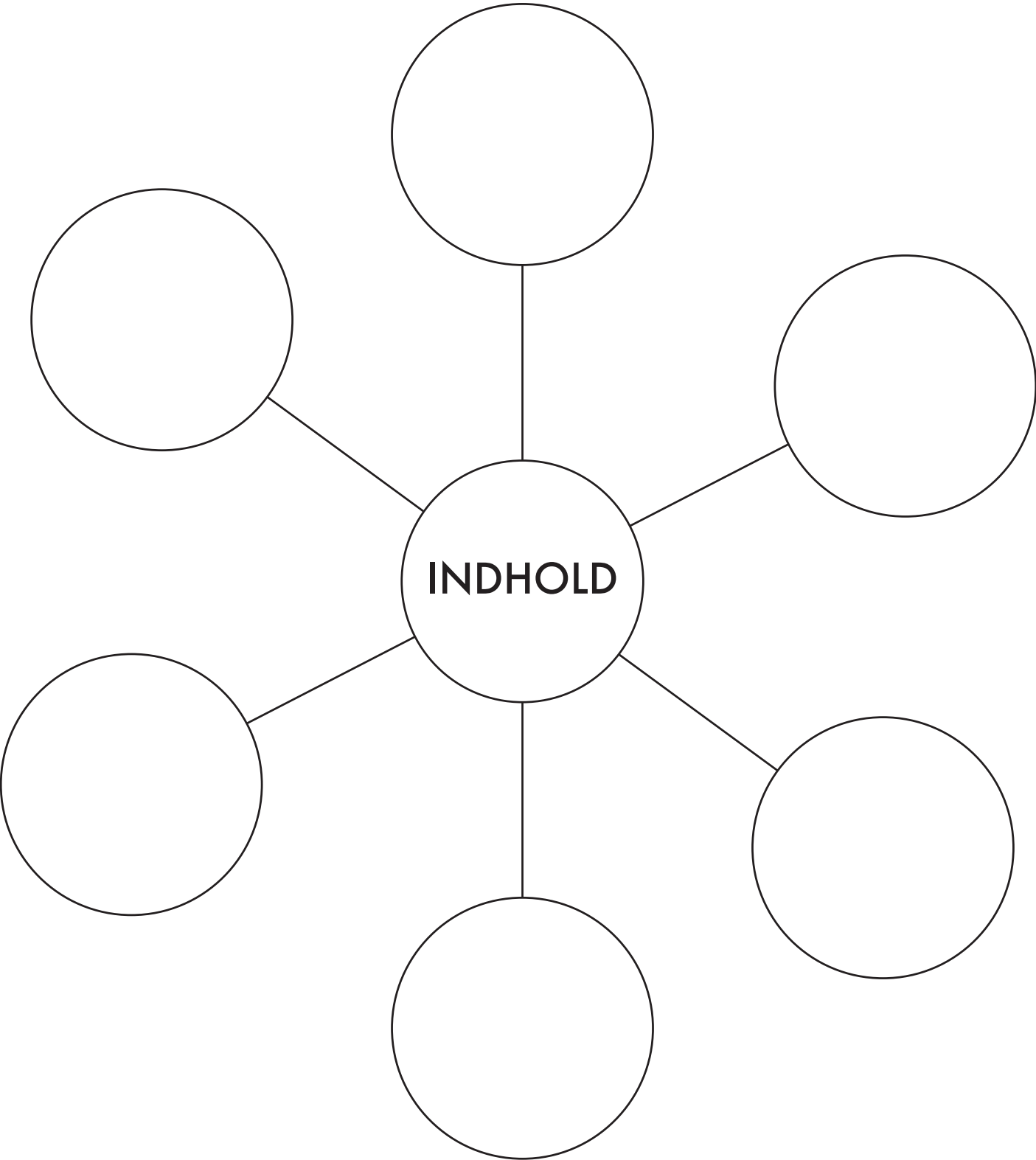
Hvad er morale? Hvad forstår I ved "rigtigt" og "forkert"?

Hvorfor tror I, at de andre elever bliver så vrede på Pierre Anton?

Hvad siger forestillingen os?

Hvilken rolle spiller medierne i stykket? Er det noget I kan kende fra jeres hverdag?

Hvordan forstår I "dyngen af betydning"?

TEATERØVELSER

At bruge æstetikken som redskab var en vital del af reformpædagogikken. I de følgende to øvelser får eleverne mulighed for at lære-ved-at-gøre (learning-by-doing) og udforske deres egne kreative evner samt mulighed for at analysere og fortolke *gennem* teatrets funktioner.

ORD PÅ SCENEN

INTET er iscenesat som en masse ord i rummet. Der er ikke så meget scenografi – det er meget "tale"-teater.

INTET er instruktør Pelle Koppels sceneversion af Janne Tellers berømte bog *Intet*. Det er altså en bog, der er blevet til et teaterstykke. Men der er ikke særligt meget af teksten, der er skrevet om selvom de er blevet til replikker i et teaterstykke i stedet for ord på en side i en bog. Dette er et valg instruktøren har taget. Men hvad nu hvis du var instruktør?

I følgende øvelse skal du lege med ordene i stykket.
HVORDAN VIL DU OMSKRIVE nedenstående tekst fra bogen til teatertekst? En teatertekst, der skal spilles af skuespillere.

1

Del jer i grupper af tre eller fire.

2

I grupperne skal I læse tekststykket og tage stilling til hvordan I vil omskrive teksten. I har 20 min. til dette.

3

I skal overveje følgende:

Vil I beholde teksten, som den allerede er skrevet og ikke ændre et ord? Hvis ja, skal I begrunde dette.

Vil I inddele teksten i en replikudveksling mellem 2 eller 3 skuespillere? I sådan et tilfælde, hvem siger så hvad? Og er der 1 der siger mere end de andre eller siger de alle lige meget?

Vil I omskrive teksten, så den er i jeres eget sprog? Sådan så at replikkerne siger det samme som bogteksten, men siges på en anden måde?

Eller vil I noget helt fjerde?

4

Efter I har taget stilling til, hvad I vil gøre, skal I rent faktisk gøre det. Hvis I har besluttet, at der intet skal gøres, skal I begrunde dette.

5

Efter 20 min. samles I, i klassen og læser det højt for hinanden som I har skrevet og begrund jeres valg.

6

Hvis der er tid, så giv feedback på hinandens tekster.

Tekstuddrag fra *Intet*

"Vi begyndte at forstå hvad Pierre Anthon mente. Og vi begyndt at forstå hvorfor de voksne så ud som de gjorde.

Og selv om vi havde forsvoret at vi nogensinde ville komme til at ligne dem, var det lige præcis hvad der var sket. Vi var ikke engang fyldt femten endnu.

Tretten, fjorten, voksen. Død.

Kun Sofie svarede stadigvæk Pierre Anthon igen, når vi gik forbi Tæringvej 25 og det krogede blommetræ.

"Fremtiden er det her!" råbte Pierre Anthon og slog ud med hånden som viste han os at alt var gjort, og intet var tilbage til os andet end Tæring og meningsløsheden. Vi andre dukkede hovederne. Ikke Sofie.

"Fremtiden er hvad vi gør den til," råbte hun tilbage.

"Vås," skreg Pierre Anthon.

"Der er ikke noget at gøre til noget, for der er ikke noget der betyder noget!"

"Der er en masse der betyder noget!" Sofie smed rasende en håndfuld småsted efter Pierre Anthon. Nogle af dem ramte, men ikke hårdt nok til at genere ham. "Kom med ud til savværket, så skal du få at se hvad der betyder noget."

Det gik op for mig, at Sofie virkelig mente det hun sagde. Dyngen af betydning var betydningen for hende. Eller måske er det mere sandt at sige, at dyngen af betydning betød noget for hende som den ikke længere gjorde for os andre.

"Jeres skrammel betyder ikke noget! Ellers ville verdenspressen stadig være her, og hele verdens befolkning ville valfarte til Tæring for at få del i

betydningen."

"Du vil ikke se dyngen af betydning, fordi du ikke tør!" råbte Sofie så højt hun kunne. "Hvis jeres møgbunke havde den mindste betydning, var der ikke noget jeg hellere ville," sagde Pierre Anthon nedladende.

Og tilføjede stilfærdigt, næsten medlidende "Men det har den ikke, for så havde I vel ikke solgt den?"

For første gang siden dengang med uskyldigheden, så jeg tårer i Sofies øjne. Hun tørrede dem hidsigt og så hurtigt væk med knytnæven, at jeg bagefter var i tvivl om hvorvidt jeg havde set rigtigt. Men hun svarede ikke Pierre Anthon. Og fra da af gik hun en omvej til og fra skole."

DYNGEN AF BETYDNING

"Dyngen af betydning" spiller en stor rolle i INTET. Den er på en og samme tid en fysisk bunke af ting og samtidig en masse ting, som man ikke kan tage og føle på såsom en mistet mødom, en religion eller en mistet forstand.

I følgende øvelse skal I iscenesætte "dyngen af betydning". I skal gøre jer overvejelser om, ligesom man ville gøre på et teater, den billedlige, scenografisk, lydlige og/eller grafiske del af INTET. I INTET forestillingen på Teater V bestod scenografien kun af kasser. Hvad ville I gøre, hvis I var scenografer? Ville I bruge post-its i stedet for kasser? Eller ville I have en masse "dynger af betydninger"? Eller ville I slet ikke have noget?

1

1. Inddel jer i grupper af tre eller fire.

2

2. I grupperne skal I tage stilling til, hvordan I vil iscenesætte dyngen af betydning. I har 30 min. til dette. Derfor er det vigtigt at tage hurtige beslutninger og have "ja"-hatten på.

3

3. I skal overveje følgende:

Skal "dyngen" være en konkret størrelse, en rigtig model – altså, en bunke af de ting, som karaktererne mister og propper i bunken?

Skal "dyngen" være en abstrakt størrelse som et lydspor med lyde af de ting, der er i dyngen eller noget man forestiller sig?

"Dyngen" kan også være en planche med en tabel over de tabte ting eller det kan være kasser på scenen. Det kan post-its i stedet for kasser eller en masse bunker af ting med betydning.

Dette er helt op til jer – slip jeres indre scenograf løs.

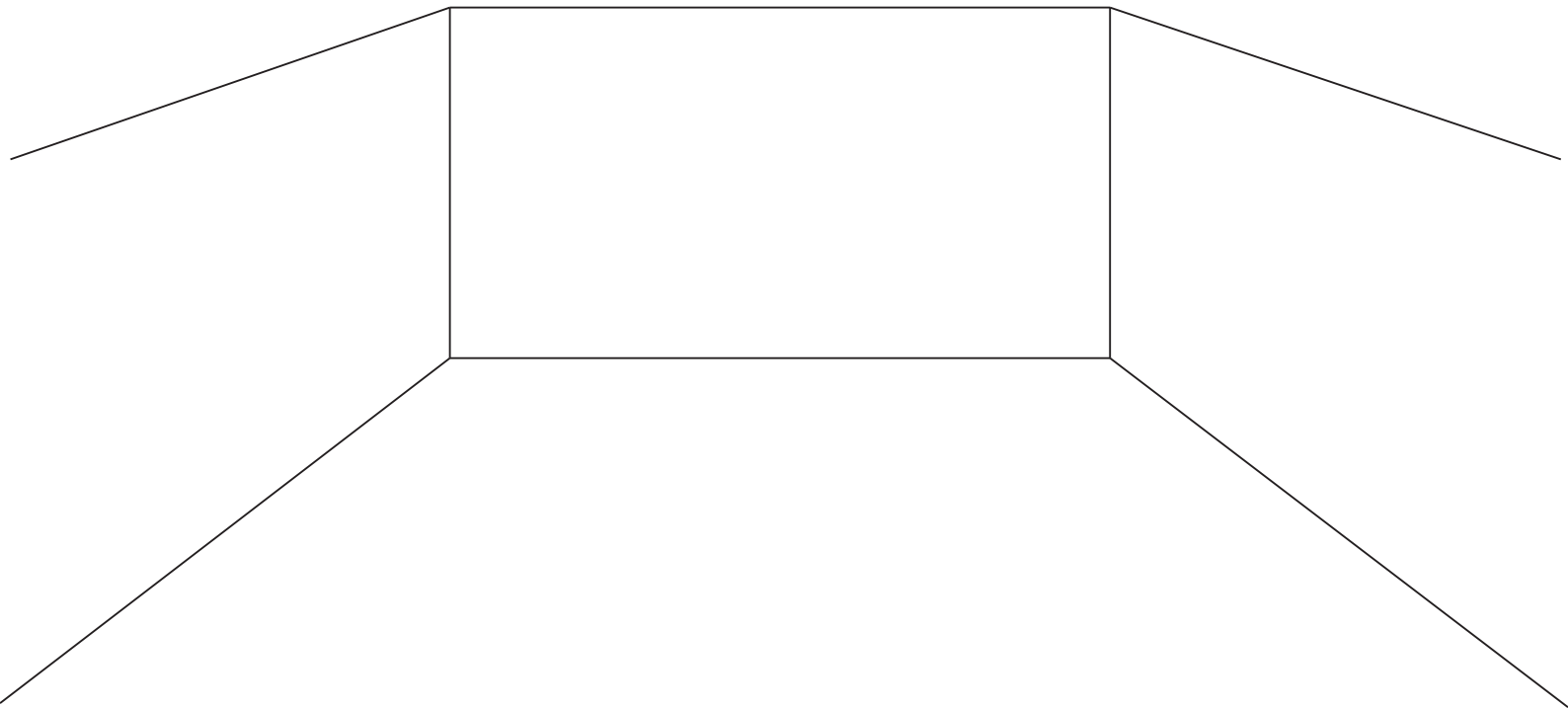
4

4. I skal ca. bruge 15 min. på at udtænke og brainstorme over "dyngen" og 15 min. på at lave den, så hold det simpelt.

5

5. I skal nu vise jeres scenografier frem for de andre. Hvis der er tid, brug evt. et par minutter på at give feedback.

DYNGEN AF BETYDNING

KONTEKSTER

INTET har mange forskellige lag.

De følgende tema-sider kan bruges som inspiration til tema-undervisning i forbindelse med INTET, kan læses som del af pensum og/eller kan give en udvidet forståelsesramme i det de er kontekstualiserende for forestillingen og bogen.

De varierer i sværhedsgrad og skal derfor bruges alt efter klassetrin og abstraktionsniveau.

FILOSOFI

Følgende er et uddrag fra en større artikel af Johannes Fibiger.
 Artiklen i sin fulde længde hedder "Gradbøjning af virkeligheden om
 INTET af Janne Teller" og kan findes på:

[http://dansklf.dk/~media/PDF%20DOKUMENTER/
 Undervisningsforloeb/Udskoling/Litteratur/Stjernebilleder%20
 laesninger/Intet.ashx](http://dansklf.dk/~media/PDF%20DOKUMENTER/Undervisningsforloeb/Udskoling/Litteratur/Stjernebilleder%20laesninger/Intet.ashx)

"Intet betyder noget"

"Alle Pierre Anthons replikker er stort set ens. Han laver variationer over samme udsagn, nemlig: "Der er intet der betyder noget, det har jeg vidst i lang tid. Så det er ikke værd at gøre noget, det har jeg lige fundet ud af." (*Intet*, s. 5).

Pierre Anthon er filosofisk et barn af Voltaires religionskritik og Camus' absurditetstænkning. Ifølge Camus findes kun en verden, og i den er der ingen Gud eller mening. Tilbage står en kulisseverden, som vender menneskene ryggen. De holder meningsløsheden på afstand med vaner og flygter ind i religionens tro på et hinsides eller i konformiteten, hvor man gør som de andre. Man unddrager sig spørgsmålet om livets mening, og det er her, Pierre Anthon som figur træder ind på scenen.

Det er ikke svært at greje fejlslutningen i Pierre Anthons ræsonnementer. Hans filosofi bygger på præmissen: "Der er intet, der betyder noget", der kan læses tvetydigt, mens følgeslutningen: "Så det er ikke værd at gøre noget" ingen gyldighed har. Man kunne med

fuld ret hævde det modsatte:

At man netop er fri til at gøre en forskel (der gør en forskel).

Problemet i Pierre Anthons udsagn er, at de modsiger sig selv. For Pierre Anthon gør selv en masse: Han sætter sig op i et træ, prædiker sit budskab, provokerer og ægger. Altså en performativ selvmodsigelse i retorisk forstand. Fx: "Alting er ligegyldigt [...] For alting begynder bare for at slutte. Det øjeblik I blev født, begyndte I at dø. Og sådan er det med alt. Jorden er fire milliarder seks hundrede millioner år gammel, men I bliver højst hundrede! [...] Det er overhovedet ikke umagen værd at være til." (*Intet*, s. 8/8-9).

Pierre Anthon tager her en gammel filosofisk travet ud af stalden, nemlig endelighedsproblemet. At tiden går, og døden er indskrevet i alt levende, gør ikke nødvendigvis eksistensen meningsløs, tværtimod vil de fleste filosoffer sige. Hvis livet var uendeligt, ville det være en lang repetition. Men sådan er det ikke, når alting slutter. Af den grund bør man netop leve egentligt, frem for at

resignere. Det handler med Camus' ord om at finde en logik til døden og overvinde absurditeten.

Et tredje af Pierre Anthons ræsonnementer er direkte afledt af Camus:

"Det hele er et stort skuespil, der går ud på at lade som om og på at være bedst til netop det." (*Intet*, s. 8/9). Her ser vi oprørerens blik på den værensglemsel, der præger Tæring. Det er ikke tilfældigt, at skolens bordopstilling ligner hospitalsgange (*Intet*, s. 6), for hele bogen er et oprør mod den livsform, som Tæring står for. Her er ingen åndelig næring, kun nedbrydende tæring. Gennem Pierre Anthons provokationer tvinges eleverne i 7. a ud af dette intetsigende parcelhusliv. Det er normalt i 7. klasse, at konfirmationsforberedelsen finder sted, men Teller har af en eller anden grund udeladt dette ellers oplagte element. Måske fordi betydningsbunken udgør en alternativ konfirmation".

Filosofinet

Systime har lavet et digitalt filosofi opslagsværk til skoleklasser. På <https://systime.dk/?id=941> kan elever selv gå ind og browse rundt mellem forskellige hjemmesider.

I dette tilfælde ville det være relevant at bede eleverne om at browse rundt i de links, der er om "Friedrich Nietzsche(1844-1900)" under N, Søren Kierkegaard (1813-1855) under K og "Eksistentialisme" under E.

ALT ER TEATER

Teaterforskeren Michael Eigtved har skrevet flere artikler om kulturelle iscenesættelser. Sammen med en række forskere indenfor felterne performance studier, teater studier, antropologi og sociologi, har han bl.a. beskæftiget sig med tesen om, at alle begivenheder kan analyseres ud fra et teaterperspektiv. Det vil altså sige, at man f.eks. kan tage en OL-åbning og analysere den som teater. Hvilke kostumer har de på? Hvilken dramaturgi blev anvendt? Hvilke roller er i spil? Hvordan er scenografien? Hvad prøver de at sige igennem deres iscenesættelse?

På samme måde kan man tage alt fra en politisk begivenhed til en vigtig fodboldkamp og se begivenheden gennem "teaterbriller". Hvordan iscenesætter de forskellige politikere sig i en valgkamp? Hvordan

signalerer en politikers tøj hvilket parti han/hun repræsenterer? Hvordan signalerer de ved hjælp af ord, retorik og gestik, hvilke ideologier og værdier, som de har? Prøver de at spille en rolle? Hvem har høj status og hvem har lav status på fodboldbanen i en bestemt kamp? Hvilken rolle spiller de forskellige fans? Hvordan gør de det ved hjælp af kostumer og rekvisitter? Hvilke historie prøver de at fortælle?

Marie Louise Rolffes Beckers speciale "Iscenesættelse som del af den moderne politiske karakter" handler om netop iscenesættelse af politik. Specialet ligger frit tilgængeligt via linket: http://www.kommunikationsforum.dk/log/multimedia/pdf%20og%20andre%20dokumenter/specialer/mlrb_iscenesaettelse_af_politisk_karakter.pdf

Til yderligere læsning kan dels anbefales bogen *Forestillinger – crossover på scenen* af Michael Eigtved, som på pædagogisk vis giver indblik i netop kulturelle iscensættelser og begivenheder/events som teatraliske (og derved analysérbare i en teater-kontekst) og med til at give et billede på, hvordan vi som samfund og kultur iscenesætter og forbruger. Dels anbefales artiklen "Person, Aktør, Rolle" af Michael Eigtved i teatertidskriftet *Peripeti*, som kan læses her: http://www.peripeti.dk/pdf/peripeti_11_2009.pdf. Artiklen præsenterer en analysemodel som bl.a. kan bruges til at analysere hverdagsbegivenheder eller virkelighedsiscenesættelser. Den eller de indledende spørgsmål til denne kontekstartikel kan bruges til at se nærmere på nedenstående.

Forslag til hverdagsbegivenheder/virkelighedsiscenesættelser, som man kan analyseres med teaterbriller på:

- OL åbningsceremoni i Sochi, Rusland 2014
<https://www.youtube.com/watch?v=iRlCcOdmuHg>
- Fodbold – FCK video
<https://www.youtube.com/watch?v=c86oeAnot4c>
- Politik – Barack Obamas selfie-video om Obamacare
<http://www.buzzfeed.com/andrewgauthier/the-president-uses-a-selfie-stick#.kl0zq02me>

DRAMATURGI

Dramaturgi henviser til den fortællestruktur, som et teaterstykke, en film eller et tv-show (fiktion eller non-fiktion) har. Dens opbygning og i det hele taget de virkemidler, som driver fortællingen frem.

Den nok mest kendte dramaturgiske model er Beretter-modellen eller hollywood modellen, som den også kaldes. Den følger en klassisk spændingskurve fra anslag til præsentation til uddybning, der leder hen til point of no return. Herefter er der en konfliktoptrapning, der underbygger hovedkonflikten – der hvor fortællingen peaker – toppen af kurven. Til slut er der en udtoning. Denne model falder ind under en "lukket dramaturgiske model" da den følger en mere rigid struktur.

Den lukkede dramaturgis modpol er – selvfølgelig – den åbne dramaturgi, som i modsætning til førstnævnte, skaber spænding og fremdrift vha af andre strukturer og systemer end en lineær, kausal-logisk model. Dette kan f.eks. være, hvis vi har et stykke, der handler om en døende patient, en overordnet fortællestruktur, der bygger på sygdommens forskellige faser i stedet for at have et anslag og en præsentation. Disse vil nok stadig gøre sig synlige, blot *gennem* en anden struktur. Et andet eksempel kunne være en montage struktur, der skaber spænding alene ved det faktum, at vi ikke ved, hvad der sker i næste

scene. Det er ikke logisk funderet og derfor spændende for os som publikum.

Dramaturgi er et relevant og spændende emne, tema og kontekst at beskæftige sig med INTET ud fra fordi historien på den ene side følger en mere lukket, logisk fremadskridende fortællestruktur (lukket dramaturgi) – eksempelvis kan berettermodellen bruges til at analysere den første skoledag tilbage efter sommerferien i starten af stykket. På den anden side følger en mere løs struktur (åben dramaturgi) – eksempelvis kan dyngen af betydning ses som et overgangsrituale og en dramaturgi/fortællestruktur, der følger ritualets faser, kan lægges ned over sidste del af stykket fra de starter med at skabe dyngen til det gradvist mere og mere eskalerer.

Relevante links om dramaturgi:

"Dramaturgi" i Gyldendals Den Store Danske
http://www.denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Teater/Teatervidenskab/dramaturgi

Systemes skolesider om "Dramaturgi og fortælleforhold"
<http://lb.systeme.dk/index.php?id=136>

Wikipedias korte artikel om "Dramaturgi"
<http://da.m.wikipedia.org/wiki/Dramaturgi>

PSYKOLOGI & ONDSKAB

I INTET opstår der nogen ubehagelige gruppedynamikker i 7.a. Eleverne presser hinanden til at overskride grænser i jagten på ting til "dyngen af betydning" og der opstår magthierakier, hvor rollerne blandt eleverne bliver uligevægtige.

Desværre er det ikke unormalt, at der opstår usunde gruppedynamikker i fællesskaber – det værende på arbejdspladsen eller i skolen for at nævne et par. Mobning er udbredt på de fleste skoler, men også op gennem historien og i vores samtid ser vi konstant eksempler på "normale" mennesker der begår ondsksfulde gerninger.

Sigmund Freud beskæftigede sig allerede med det i sin "Massepsykologi og jeg-analyse" og siden er det blevet et stort emne indenfor psykologien.

Relevante links

Marcus Janby har bl.a. beskæftiget sig med psykologi undervisning om mobning og ondskab. På hans hjemmeside <http://www.marcusjanby.dk/mobning/> er der forslag til materialer, opgaver, øvelser og relevante teorier at inddrage i undervisningen.

Sven Arvid Birkeland skrev i anledning af FNs antitorturdag i 2006 en kronik under overskriften: "Vi kan alle blive bødler", hvor han sætter fokus på tortur, terror og folkemord, som er relevant at inddrage i en større historisk kontekst af fænomenet "ondskab". Artiklen kan findes på: <http://www.b.dk/din-mening/vi-kan-alle-blive-boedler>

Sybille Hildebrandt har skrevet artiklen "Mobning er et symptom på social angst" på sitet www.videnskab.dk. Artiklen kan findes på: <http://videnskab.dk/kultur-samfund/mobning-er-et-symptom-pa-social-angst>. På samme site kan man læse artiklen "På jagt efter onskabens DNA" skrevet af Niels Ebdrup: <http://videnskab.dk/kultur-samfund/pa-jagt-efter-ondskabens-dna>

Filmen *Johanna! Yohanna! – Fra helvede til paradis* er en dokumentarfilm om Yohanna, som blev mobbet fra 1. til 6.klasse. Filmen kan findes på filmcentralen.dk samt en filmvejledning skrevet af Jette Hannibal, lektor i psykologi, historie og fransk. Linken til film er her: http://filmcentralen.dk/gymnasiet/undervisning/johanna-yohanna-fra-helvede-til-paradis#.VRGtyuGj_Yg

Et relevant tema at inddrage i forlængelse af massepsykologi, mobning og ondskab er bandemiljøer og den identitet, som unge ofte søger efter og finder i sådanne grupperede miljøer. På <http://videnskab.dk/emne/bander> har videnskab.dk samlet en hel temaside med relevante artikler om bl.a. ny forskning på området, tager op til debat, hvordan vi som samfund løser banderelaterede konflikter samt går i dybden med psykologiske mekanismer såsom, at mange unge er villige til at dø for deres grupper netop på grund af en genvunden identitet.

To relevante cases, der begge beskæftigede sig med ondskab, som noget almen menneskeligt, der blot afhang af rammer og omstændigheder, var Milgram-eksperimentet og Stanford fængselseksperiment, som fulgte år senere. Ved følgende link kan man læse Kristian Hvidtfelt Nielsens artikel om Stanley Milgrams psykologiske eksperiment i 1961: <http://videnskab.dk/blog/stanley-milgram-lydighed-og-den-problematiske-maskulinitet-i-usa-under-den-kolde-krig> og via følgende kan man læse om et lignende eksperiment ti år senere, i 1971, hvor psykologen Philip Zimbardo var interesseret i at se nærmere på gruppedynamikker i et fængsel, men måtte stoppe sit eksperiment efter 6 dage fordi det løb løbsk: <http://videnskab.dk/kultur-samfund/psykologiforsoget-der-lob-lobsk>

KREDITS

PRODUKTION **TEATER V** & **TEATER NORDKRAFT**
MEDVIRKENDE **KRISTINE ELMEDAL** & **MIKKEL REENBERG**
DRAMATISERING OG INSTRUKTION **PELLE KOPPEL**
SCENOGRAPHI **CLAUS HELBO**
MUSIK **MARCUS AURELIUS HJELMBORG**
LYSDESIGN **CLEMENT IRBIL**

UDARBEJDNING AF UNDERVISNINGSMATERIALE **NANNA PLECHINGER TYCHSEN**
GRAFISK TILRETTELÆGGELSE **ANN-SOFIE ESTRUP BERTELSEN**
© **TEATER V** 2015